СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рôкъ IV. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 23-го Липня 1896. | Число 30.

Календарь.

Липень.

23	Ч.	Ольги кн., Евфимія
24	П.	Михаила преп., Прокла
25	С.	Соборъ Арх. Гавріила
26	Н.	9. по СОШ. Акилы апос.
27	П.	Володимира кн. руск.
28	В.	Атиногена муч.
29	С.	Марины муч.

Вôдъ Редакціи.

Просимо нашихъ предплатниковъ, щобъ поспѣшили зъ предплатою за „Свободу", бо даремно нѣкому газеты высылати не будемо.

Заявляемо, що до старого краю, т. е. въ Галичину, на Буковину и на Угорску Русь вже вôдъ первого августа нѣкому „Свободы" высылати не будемо, хто не заплатить. Редакціямъ и товариствамъ будемо даромъ посылати, если они о се попросять, приватнымъ людямъ не будемо зовсѣмъ посылати безъ заплаты, бо въ той способъ только причиняемось до деморалізаціи нашои славнои старокраєвои интелигенціи и не хочемо наражати людей на таку крайну бештанину, щобъ они читаючи даромъ цѣлый рôкъ „Свободу", по роцѣ вôдсылали намъ послѣдне число зъ замѣткою refuse. А не мають на только чести, щобъ за рôкъ заплатити. Нѣкому даромъ! Шкода навѣть паперу для рôжныхъ шамбеляновъ. Намъ треба вытягувати по имени гниль галицку, въ иншôй способъ не поправимо гнилои суспольности. Той засады повиннй придержоватись всѣ часописи краєвй. — Хто хоче читати нашу газету, хто хоче интересоватись житємъ амер. Русиновъ, най заплатить — please!

Звѣртаємо увагу на адвертайзментъ правительства канадійского FREE HOMESTEADS!

СПРАВЫ „СОЮЗА".

Выдѣлъ „Союза" подае до вѣдомости всѣмъ членамъ и тымъ, що хотять вступити до „Р. Н. Союза", що „Декларація", котру мае выповнити кождый нововступаючій членъ, и „Грамота членьска" — посвѣдченє приналежности его до „Союза" вже суть готовй. Можна ихъ достати у секретаря „Союза". Зазначуємъ, що вôдъ теперь пріиме ся до „Р. Н. С." лишь той, хто выповнить тоту „Декларацію" и зашле ю секретареви „Союза". Тй, що хотять вступити до „Союза", най заразъ зголосять ся до секретаря: Rev. N. Stefanowicz, 715. Carson str. S. S. Pittsburg, Pa. — Вышлемо за дармо.

Иванъ Глова
председатель.
М. Стефановичь
секретарь.

Панове секратарѣ, уважайте!

1. Се чиста правда, що секретарѣ братствъ псують порядокъ въ дѣловодствѣ „Союза". Неоденъ зашле грошѣ касіерови а не повѣдомить секретаря.

2. Коли засплають грошѣ, повѣдомляють о тôмъ мильно. Засплають прим. $18, а повѣдомляють секретаря, що заслали $18.50, або $19.

3. Коли есть въ однôмъ братствѣ, припустѣмъ, 28 членôвъ а зъ нихъ 5 не заплатило за послѣдный мѣсяць, то вôдъ 23 членôвъ малобъ прийти до касы „Союза" за той мѣсяць $11.50. Тымчасомъ секретарь дае знати, що заслано до касіера $13, але не каже, котрый зъ братôвъ заплативъ зъ той надвышки $1.50 на довгъ зъ попередного мѣсяця.

4. Аркушѣ зъ рубриками на мѣсячне выповняють ся не по совѣсти.

На то вôдповѣмъ пп. секретарямъ:

1. Касіеръ и секретарь нехай по мітинґу вôдрахують оба разомъ тй грошѣ, що мають йти до касы „Союза". Тогды секретарь повѣдомить о той самôй сумѣ, яку заславъ касіеръ.

2. Якъ котрый братъ не плативъ до „Союза" черезъ Май, Юній, Юлій, а потôмъ въ Августѣ заплативъ за всьо $2, то тихъ $2. прошу записати въ рубрицѣ мѣсяця Августа, а не розписувати по 50 цнт. въ рубрикахъ кождого зъ тыхъ мѣсяцѣвъ.

3. Найлѣпше буде, если секретарѣ будуть повѣдомляти головного секретаря „Союза" въ такій способъ: Зъ теперѣшнôмъ мѣсяцемъ есть въ нашôмъ братствѣ прим. 85 членôвъ. До касіера заслалисьмо $37, за сей мѣсяць не заплатили 11 а именно: (тутъ треба навести имена тихъ, котрй не заплатили).

4. Я маю другій аркушь зъ рубриками на мѣсяцѣ. Всякй неправий дописуваня поправы выкрыють ся.

Подаю до вѣдомости всѣмъ членамъ **„Союза", ще поправленй Статуты** нашого товариства вже друкують ся. Якъ тôлько будуть готовй, сейчасъ розôшле ся на жадане членôвъ.

Приступили слѣдуючй новй члены:

Зъ JERSEY CITY, N. J.

	Число въ гол. книзѣ:
1. Дуркотъ Кирило	400
2. Урбанъ Яковъ	401
3. Ващишакъ Павло	401
4. Гомикъ Марко	402
5. Гула Петро	402
6. Канѣщакъ Петро	403
7. Михальскій Филипъ	403
8. Ющакъ Михаилъ	404
9. Гомикъ Асафатъ	404
Зъ McADOO, PA.	
10. Секеракъ Петро	390

М. Стефановичь
секретарь.

Зборы рускихъ священниковъ гр. кат. обряду въ Олифантѣ дня 14 юлія с. р.

Вконци вôдбули ся такъ довго ожиданй Зборы нашихъ священниковъ въ Олифантѣ.

На Зборы явились слѣдуючй ОО. Н. Ханатъ, Т. Обушкевичь, В. Балогъ, І. Констанкевичь, К. Лавришинъ, А. Камѣнскій, А. Лавришинъ, І. Сабовъ, Н. Дмитрôвъ, Ив. Арданъ и Н. Шереґелѣй. Трохъ священниковъ оправдало свою неприсутнôсть, кôлькохъ заповѣли свôй приѣздъ, а не явили ся — прочй зъ неизвѣстныхъ причинъ не обôзвали ся.

Зборы почались Службою Божою въ церкви олифантской. — Въ гостиннôмъ своимъ домѣ вôдкрывъ Зборы О. Т. Обушкевичь и предложивъ на предсѣдателя найстаршого вѣкомъ священника О. В. Балога, секретаромъ выбрано О. Н. Дмитрова. По обширнôмъ рефератѣ О. Н. Ханата, котрый вычерпуючо обнимавъ цѣль и задачу товариства священниковъ; по довгôй дискусіи, въ котрôй забирали голосъ всѣ присутнй священника — принято кардинальнй постановы на якихъ мае опиратись товариство назване: Братство гр. кат. священниковъ въ Америцѣ пôдъ опѣкою св. Андрея Первозванного и въ кôнци приступлено до выбору Выдѣлу, котрый представляе ся такъ:

Предс.	О. Н. Ханатъ
Мѣстопредс.	О. Т. Обушкевичь
Секретарь	О. І. Констанкевичь
Касіеръ	О. К. Лавришинъ.

Выдѣловй:
О. Т. Демяновичь
О. Гавр. Мартякъ
О. Ив. Арданъ.

Здае ся, що злишнымъ булобъ доводити потребу такого Братства еще разъ. На своимъ мѣсци пояснено цѣль, задачи и потребу основно. Кождый гр. кат. рускій священникъ, якъ есть пріятелемъ власного добра, — вѣрнымъ сыномъ церкви и братомъ свого народа — певно приступить.

ЗДЕМОРАЛЕЗОВАНА МОЛОДЕЖЬ.

Не дивуватись батькамъ, якъ батьки подлй, бо може они и не виннй тому, може виннй обставины житєвй, середъ якихъ они выховались и взросли; але если ихъ сыны нѣчого доброго въ житю, въ школѣ не навчили ся — то вже дуже сумна рѣчь, то вже запорука ихъ погибели.

У Львовѣ ставъ ся сумный фактъ, котрый напятнували всѣ газеты, окрôмъ польскихъ, вылучаючи Monitor-а. У Львовѣ истнуе товариство академикôвъ: „Братня помôчь", котре то товариство пôдпомагае бѣднѣйшихъ студентôвъ, членôвъ своихъ, запомогами въ родѣ пожичокъ. Та гуманѣтарна институція лучила въ собѣ членôвъ академикôвъ безъ взгляду на народнôсть и вѣроисповѣдане. И зовсѣмъ справедливо — сежь прецѣ не була нѣяка „patryotyczna twierdza". — Такъ здавало ся, але инакше склало ся. Минувшого мѣсяця не хотѣли паничѣ-поляки принимати рускихъ подань о запомогу, а на Загальныхъ Зборахъ того товариства заявили волю, що не годить ся говорити по руски. Навѣть одна креатура вôдозвала ся словами: „że tež Rusini nie stulą gęby". Окрôмъ того уличного фразесу, посыпались ще по-за плечима рôжнй обиджаючй слова, достойнй перекупки зъ краковского, а не академикôвъ. Розумѣе ся, що Русины-академики, дознавши такои обиды, всѣ выступили зъ товариства, помѣстили вôдозву по всѣхъ краєвыхъ часописяхъ зъ просьбою о складки на фондъ вспомоговый для академикôвъ Русинôвъ.

Цѣкава и дуже характеристична рѣчь, що анѣ одна газета польска, крôмъ Monitor-а не вôдозвалась о тôй хоробрости лицарскій свои молодежи, лишь мовчки притакнули, даючи пôзнати, що се було correct.

Хоть мы и привыкли до такои морали польско-шляхецкои, однакъ не шкодить занотувати сей ганблячій поступокъ молодыхъ польскихъ лицарôвъ, щобъ братя нашй за моремъ знали, якихъ то мы приятелѣвъ и братôвъ мали черезъ вѣки и нынѣ де-котрй дуримось еще, що зъ польскою шляхтою, чи бюрократією можлива у насъ згода и любовь. Часъ вже покôнчити зъ собою и єтати до гры въ отвертй карты! Рядъ польско-австрійскій дере зъ нашихъ братôвъ въ Галичинѣ шкôру и гонить на погибель въ Бразилію. Верховодяча шляхта въ краю допче всѣ нашй найсвятѣйшй права ногами. — Духовенство вынародовлюе за помочію косцьолôвъ, та ще и смаркачѣ зъ сѣчкою въ головѣ порывають ся на нашй права, на нашу гôдность народну!

Братя Американьскй-Русины!

Будьмо мы людьми — не згинаймо бодай мы спины передъ людьми, що не вмѣють чужого шанувати — покажѣмъ мы, що удобряемо гôдный народнои чести поступокъ нашои академичнои молодѣжи за океаномъ. Умѣли они нынѣ постояти за народну честь — зумѣють и на становискахъ гôдно нашй батькôвскй справы заступати. Певно не буде помѣжь ними такихъ здрадниковъ народу — якй днесь на Галицкôй Руси водять ся. Най нашй слова не останутъ пустыми фразами, але покажѣмъ дѣломъ, що мы, хоть на чужôй земли, рôднй сыны Матери Руси.

Братя, кому дороге имя Русинъ, най скине по кôлька центôвъ на ту благородну цѣль и най вôдошле до Редакціи „Свободы", а молодѣжь академична, щиро подякуе и покажемо нашимъ „miłym braciam", що мы народъ гôдный свого имени.

Замовляйте „Календарь" „Союза".

Вже друкуе ся „Календарь". Буде то спора книга зъ образками. Цѣкавй, поучаючй историі оповѣданя, порады докторскй, портреты и историі нашихъ церковь и т. ин.

Замовляйте скоро, бо мы друкуемо не велике число, а хто не замовить може пôзнѣйше не достати.

---

(7)

НАРОДНЫЙ РУХЪ АВСТРО-УГОРСКИХЪ РУСИНОВЪ.
(1772-1896)

НАПИСАВЪ
М. Павликъ
(Дальше).

Внесокъ О. Синевôдского важный тай обдуманый докладно.

Цѣль окружнои коломыйскои читальнѣ була: зôбрати до купы вѣдомости про Русь-Украину и про нашихъ побратимцѣвъ Славянъ, ширити тй вѣдомости и такимъ чиномъ розвивати въ Русиновъ историчну самосвѣдомость, а головно, спôльными силами, пôднести й выгладити руску мову такъ, „абы въ свѣтлицяхъ и въ театрѣ, въ письмѣ и въ школѣ, на казальницяхъ духовныхъ и мовницяхъ полiтичныхъ годне выступила яко мова народа просвѣщенного".

Коломыйска читальня мала вôдтягнути рускихъ попôвъ вôдъ игры въ карты и часто неприличныхъ поровôвъ и думокъ у приватныхъ товариствахъ свѣтскихъ людей. Вона мала украсити кожду попôвску хату, родину и рôдне село зъ его журливыми господарскими трудами. Въ нѣй повинно було найти ся не одно зерно и для парафіянъ. Вона мала охоронити нашихъ попôвъ [illegible]киду, въ заграничныхъ часописяхъ, [illegible] неуки и зовсѣмъ не дбають про [illegible]рафіянъ. „Вже часъ стрясти тоту [illegible]вѣдае О. Синевôдскій, — вже часъ здвигнути ся зъ тои мѣлизны, де загрязла наша народность, и пустити ся самымъ пішотомъ на вздогôнъ зъ другими народами. „Найлѣпший полiтичнй уставы и заклады ничь намъ не поможуть, если зъ азіятицкимъ безсиліемъ обвиснуть намъ руки. Користаймо затѣмъ изъ книгопечатни; собираймо то, що другй посѣяли. Не на се словяньскй корифеи здоровлє и вѣкъ свôй стеряли, абы ихъ дѣла въ великихъ книгохранилищахъ ковпотомъ тай павутиною припадали. Тіи духовіи Словенъ плоды пôзнати, ихъ ся радити, ихъ кождого часу пôдъ рукою мати, не можь инакше, якъ лишь посполу, совокупнымъ подвигомъ, совокупными силами, а найлучше въ словянской чительни округовôй. Нехай же руска правда, якъ велично нашъ вѣщунъ голосить (въ „Зорѣ" ч. 14)

„Нехай засвѣтить якъ красное сонце
Въ кожду хатинку, въ каждое оконце".

Посля сего, загального выкладу, о. Синевôдскій говорить про „Устроеніе округовой читальнѣ словяньскои пôдъ оглядомъ складки, купованя, читаня и употребленя книгъ". Члены читальнѣ мали платити въ рôкъ по 5 гульденôвъ срѣбломъ. Деканальнй уряды повиннй були зразу розôслати до пôдвладныхъ попôвъ, якъ вôдозву, отсей уставъ читальнѣ и карту до запису въ члены, и пôсля того вôдослати карты, вкупѣ зъ зôбраными грошми, до заряду окружнои читальнѣ. Сей зарядъ мавъ складати ся изъ правителя круга (мѣсцевого попа въ Коломыѣ) и зъ правителѣвъ кутôвъ, — тежь попôвъ, по змозѣ въ мѣсточкахъ. На куты мали дѣлити ся деканаты, такъ що примѣромъ увесь коломыйскій округъ обôймавъ-бы якихъ 20 кутôвъ. Правителѣ кутôвъ — то посередники межи коломыйскою читальнею и членами еѣ по селахъ. Въ окружнôмъ зарядѣ, окрôмъ правителя круга, мавъ бути касіеръ, контрольоръ и одинъ-два секретарѣ. Вони мали здавати справу зô стану читальнѣ на зборахъ товариства, що мали вôдбувати ся що чверть року.

Центральный зарядъ обовязаный бувъ купувати для читальнѣ книжки по історіи та письменствамъ славянскимъ въ якôй-небудь европейскôй мовѣ, и старати ся знакомити членôвъ зô славянскими письменствами. Не мали купувати тôлько полiтичнй часописи (!) та галицко-рускй творы, бо думали, що ихъ усѣ буде выдавати Галицко-руска Матиця, членами-основателями котрои мали бути инчй товариства, въ тôмъ числѣ й окружна коломыйска читальня, що такимъ чиномъ мала даромъ доставати вôдъ Матицѣ галицко-рускй выданя.

Книжки въ окружнôй коломыйскôй читальнѣ мали бути зычений, абы за рôкъ обôйшли усѣ куты; словарѣ и граматики славянскихъ мовъ мусѣвъ мати кождый кутъ, для власного ужитку. По роцѣ окружный зарядъ обовязаный бувъ давати знати членамъ про станъ читальнѣ, черезъ деканальнй уряды. Закуплений коломыйскою читальнею книжки були призначенй на основане бібліотеки для Русиновъ коломыйского округа.

Коломыйска окружна Рада уложила була й статутъ сего товариства, назвали его „Читалищемъ", приняла членôвъ и зôбрала перший дачки, за котрй, въ осени 1849 р., достали зъ Россіи „самыхъ русскихъ книжокъ" за 80 срѣбныхъ рублѣвъ. Коломыйска читальня истнувала ще въ половинѣ 1850 р. и въ нѣй хоронили ся деякй документы про рускій рухъ у Коломыйщинѣ передъ 1848 р.

О. Синевôдскій очевидячки бажавъ, щобы такй окружнй читальнѣ й бібліотеки були основанй въ кождôмъ окрузѣ сходнои Галичины, — та, на лихо, ся думка не заразъ була рознесена по всѣй Австро-Угорскôй Руси, бо статя О. Синевôдского була напечатана въ „Зорѣ Галицкôй" ажь у р. 1849 (ч. 77). Мабуть и черезъ те, на провінціи ще тôлько въ Тернополи думано заложити читальню для окружнои рускои публики, и грошѣ на се мали зôбрати зъ рускихъ драматичныхъ выставъ, що думано устроити въ Тернополи на пущане 1849 р.

За О. Синевôдскимъ пôшовъ парохъ Рудна коло Львова О. Левъ Трещаковскій, котрый задумавъ еще ширшу организацію Русиновъ у Львовѣ, а тымъ самымъ и на провінціи. Трещаковскій пôднѣсъ на засѣданю Головнои Рускои Рады у Львовѣ, 3 (15) червня 1849 р., думку про основане у Львовѣ Народного Дому. По думцѣ Трещаковского, Народный Дôмъ мавъ бути осередкомъ, де бы скупивъ ся увесь рускій народный рухъ у Галичинѣ и звôдки бы выходило усе добре й поступове для Русиновъ. Окрôмъ бібліотеки й читальнѣ для всеи галицко-рускои интелигенціи, въ „Народнôмъ Домѣ" мала бути заведена бурса для найбѣднѣйшихъ и найспособнѣйшихъ селянскихъ дѣтей изъ цѣлого краю, и въ тôй бурсѣ вони повиннй були вправляти ся въ усякôй просвѣтѣ й штуцѣ, такъ щобы опôсля зрущити Львôвъ и принести пожитокъ усему рускому народови; далѣ: руска господарска школа пôдъ Львовомъ, така, яку заложили Поляки въ Ло-

SVOBODA

(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at Mt. CARMEL, PA. of each week by the „SVOBODA“ Publishing Co.

ADVERTISING RATES:
One inch per annum...$ 10.00
„ „Six months. „ 6.00

All comunications should be addressed to:
„Svoboda“ Printing Office
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 59.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To "SVOBODA"
Printing Office
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 59.

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. Gr. Chylak
Olyphant Pa.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. N. Stefanowicz
715 Carson str.
S. S. Pittsburg, Pa.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Дописи „Свободы“.

СПОМИНЫ ЗЪ КАНАДЫ.

Дорога зъ Ню Йорку до Канады.

(Дальше.)

На долинѣ суть порозвѣшанй розмантй регулы, въ рôжныхъ языкахъ, въ рускомъ еще нема. Ту каже ся щобъ кождый, котрый, тамъ перебувае, тримавъ дôмъ въ чистости, мывъ, замѣтавъ и т. д. Кождый емігрантъ може ту позостати 7 дней, но за то ту суть и по три тыждне. Ту и до роботы посылають, сли хто хоче ити, а то до колеи, або на фармы. Мѣсто Winnipeg есть отъ такъ велике, якъ Wilkes Barre въ Пенсилваніи. Головна улиця Main str. выложена деревяными квадратиками и представляе ся дуже хорошо. Ту е дуже всякихъ шторовъ зъ знарядами фармерскими банками и пр. Ту есть богато и жидкôвъ, але они ще бѣднй, тримають лишь „second hand stores“. Идучи на фармы, треба все ту купити, бо ту можь все достати таньше, на пр. вôзъ ту $16—18, а въ Edmonton $28—30 и все вôдъ малого до великого належить ту куповати, вôдставити до кары зъ наданемъ адресы, а колѣй уже вôдставляе даромъ до призначеного мѣсця. — Ту розвѣдавъ ся я и за згаданого Комарницкого, котрый писавъ ся vice-президентомъ. Вôнъ бувъ лише ошустомъ. Вôнъ хотѣвъ зъ нашихъ людей жити и то въ такôй способъ: запроваджавъ ихъ до сторôвъ, где мусѣли все о кôлька долярôвъ дорозше платити, а тй грошѣ розумѣе ся вôнъ бравъ. Но коли выйшла книжочка Общества Качковского, люде дôзнались и не хотѣли зъ нимъ нѣгде ити. Вôнъ въ той часъ проклинавъ д-ра Олеськова и строѣвъ ся его убити револьверомъ, наколи его подыбле, а въ кôнци не видячи иншого выходу, удавъ ся десь на фарму. — Ту въ Winnipeg люде всѣ выглядають здоровй, черствй, бо ту повѣтре имъ до того служить.

Въ вôвторокъ 26. мая удалисьмо ся въ дальшу дорогу до Calgary. Зъ вôдси уже рôвнѣ и фармы всюда забранй. Черезъ цѣлу Манитобу рôвня и лише гдекуда лѣсы малыхъ корчоватыхъ дубôвъ. Ту суть кôлька хорошихъ мѣстъ, якъ LaPrairie и Braudou. Дальше переходимо ся до Assiniboia. Въ Assiniboia въ початку гдекуда видко поля управнй, а дальше видко уже тôлько великй стада волôвъ, коровъ, коней и овецъ. Тую череду пасуть пастухи на коняхъ, при помочи выученого пса. Таку роботу споняе трехъ Русинôвъ въ полудневôй Манитобѣ, въ такъ званôй Gretni. Що разъ дальше, стае ся край сухій, пагôрковатый и пôдъ управу не способный, бо зъ одної стороны сухо, а зъ другои зимно, а до того земля пѣсковата. Якъ довго ся ѣде черезъ Манѣтобу, Ассинібою и Альберту, всюда есть богато озеръ зъ доплывами и безъ доплывôвъ, на котрыхъ велике множество дикихъ качокъ, гусей и всякои водноп птицы. Такожь всюда коло дороги видно множество хомикôвъ. Звѣрята тй въ родѣ щурôвъ и дуже цѣкавй. Наколи ѣде потягъ, то они стають на заднй ноги и такъ придивляють ся, а декотрй утѣкають въ норы. — Другои ночи надъ рапомъ, приѣхали мы зъ Winnipeg до Канбари. На стаціонѣ уже чекавъ агентъ еміграційного дому и сейчасъ забравъ насъ до дому, а по записаню нашихъ именъ, приправъ намъ гербату и подавъ напитись, хотѣвъ и снѣданє намъ дати, но мы не були голоднй та не хотѣли, хоть и платити не треба було. Ту мы були 4 годины. По снѣданю пôйшовъ я оглянути мѣсто. Ту е будынки хорошй, по большôй части зъ спового каменя; банки, штори готелѣ и offi-сы рожнородныхъ товаристъ асекураційныхъ. Въ шторахъ я зауважавъ, що ту декотрй рѣчи спродають ся дорого и такъ: 6 фун. яблокъ 25 цен. 6 фун. цебулѣ 25 цен. 1 дз. цитринъ 50 цен., звыкло овочи ту продають ся дорого, бо въ цѣлôй западнôй Канадѣ овочевыхъ деревъ нѣгде нема и не можно ихъ садити бо за зимно. Вертаючи назадъ, увидѣвъ я скалистй горы, котрй були цѣлкомъ покрытй снѣгомъ и здавалось, що сягають пôдъ самй облаки. О осмôй годинѣ рано вырушили мы до Edmonton, о 191 миль вôдъ Канбари. Ту зъ початку зимно, сухо и земля больше пѣсковата, горбовата и не здала. Що разъ дальше, зачинае ся земля урожайнѣйша и чорна, а климатъ стае лагôднѣйшій. О 50 миль вôдъ Канбари, уже земля добра, но зъ вôдси ще видно снѣжнй горы: Rocky Montains. И ту ще не засѣли фармеры, а лише видно сотки худобы пасучои ся по великихъ обшарахъ, котрыхъ окомъ не можь перегляпути.

Що разъ дальше, земля лѣпша и уже всюда видко лѣсы и больше осадникôвъ. Около Watackinan осѣла одна а може и больше родинъ мадярскихъ. Дорогою зъ Winnipeg ѣхавъ зъ нами мадяръ до своихъ сыновъ, котрй ту були осѣли о 16 миль на всхôдъ вôдъ высше згаданого мѣсточка. Зновпітись зъ нимъ неможь було, а лише то мы узнали, що вôнъ бувъ выславый черезъ Розета зъ New Yorku. Жидки видѣли, що вôнъ мае грошѣ, та намовили свенського старушка на згарокъ, котрый коштуе въ Нью Йорку $1.00, а вôнъ заплативъ $5.00 и по его выходѣ зъ Нью Йорку не хотѣвъ ити, а лише вôнъ мусѣвъ нести. Старушокъ видко бувъ Русинъ. Молився завсе, тай и заплакавъ. Трудно и намъ було вôдгадати его плачу, авъ ту заѣхалисьмо до Wataskinan. Ту уже чекало на него двохъ сыновъ, а старушокъ увидѣвши сыновъ, дуже ся зрадувавъ и попращавши ся зъ нами по мадярски, пôйшовъ зъ сынами. Мы уже переѣхали пару стацій, заѣхалисьмо до остатнои стацін Edmonton.

Зъ вôдси дальше колеѣ не ѣде. Ту забравъ насъ агентъ знову до еміграційного дому, где мы усадовились на нôчь. (Ще я забувъ сказати за одно. Ту на колеѣ где межи Calgery а Edmonton офіцеръ именемъ R. L. Александеръ, котрый хороше имъ записуе и ловить зъ велику раду, о що его хто пытае). Въ еміграційномъ домѣ почували насъ богато. А то були люде, котрй ишли звôдти земню, а були знову и такй, котрй ишли ту копати золото, коло рѣки Саскачеванъ. Я пôзнѣйше выйшовъ до мѣста, та здыбавъ ся зъ двома Поляками. Они ту робили на колеѣ, но мали и фармы. Они що могли то заорали и позоставили свои родины на фармахъ о 14 миль зъ вôдси, а самй заробляють що можуть, бо бѣднй. Они ту довго по 13 лѣтъ и мали фармы въ Соединеныхъ Штатахъ, але не могли на своемъ выйти и стративши все, удались ту.

На другій день рано удалисьмо ся до нашихъ Русинôвъ вôддаленыхъ зъ вôдси о 60 миль.

(Дальше буде).

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Допись зъ Руси Галицкои.

5. Липня 1896.

(Що пише ksiądz Tomasz Misicki про Полякôвъ американьскихъ?)

Дуже се прикра справа, коли надуживае ся дневникôвъ на те, щобы выпирати въ нихъ свои тай людскй бруды. Ще прикрѣйше, коли американьскй мутнй справы на волику потѣху цѣлого Львова и Галичины, а безъ найменчои користи для интересованыхъ, скажемо: оттакъ собѣ „на гецу“ вытягае ся ажь въ тутешнôй газетѣ на свѣтло дневне...

Польско-католицкій пробощь въ Монтъ-Кармель, ks. Dr. Tomasz Misicki, огологивъ въ львôвскôмъ дневнику „Gazeta Narodowa“ дня 30 червня (числа 179—180) допись про справы польского костела въ Сполученыхъ Державахъ. Намъ тй справы остаточно обоятнй и годѣ зъ далекои стороны зорієнтувати ся: чи мае ksiądz Misicki рацію, чи може помиляє ся, на слово тяжко, хочь-бы и кому повѣрити. Пôсля гадки Шановного Дописувателя польскій „kosciol niezależny“ зродила „niesforność święconych, czy nieswięconych szalbierzy, oparta na bezgranicznej głupocie i zmienności naszego „poczciwego“ ludu“.. Дальше широко лае ся не перебираючи въ словахъ на кс. Домініка Коллсіньского, не забувае вытягнути на верхъ и его приватне жите, называе его передпотопо-вымъ дотепомъ „wilk w owczej skórze“, оповѣдае якъ то вôнъ въ Detroit фабрикувавъ епископôвъ, попôвъ и богословôвъ, якъ фальшувавъ листы вôдъ епископôвъ, кардиналôвъ и папы, вкôнци закидае ему одным замахомъ цѣлый рядъ „publicznego świętokradstwa“.... На свѣдкôвъ цитуе ксьондзôвъ Булачковского, Кольковича и Цемневского. Въ слѣдуючôй дописи (радуй ся Галичино!!!) въ той самъ способъ буде Ш. авторъ росказувати про ксьондзôвъ Франца Колашевского, Антона Козловского и Антона Клявітера. Якъ сказалисьмо: не наша се рѣчь боронити тыхъ Отцѣвъ духовныхъ, нехай они самй здоровй обороняють ся. Але с се европейскій скандалъ, що американскй Поляки оттакими глупостями заповняють цѣлй шпальты галицкихъ дневникôвъ. Чимъ провинила ся галицка читаюча публика, що ksiądz Misicki силомôць заставляє ей валяти ся спôльно зъ тыми джентельменами въ калужѣ грязи и гною?...

А запытайте ks. Misic-кого чи и що вôнъ надѣявъ ся осягнути, або и доси осягнувъ своими памфлетами? Вôнъ певно вôдповѣди не знайде... Нѣчо не осягнувъ, ситуаціи замахомъ свого пера не змѣнивъ, бо не теорія, але дѣла людей роблять исторію. Але надуживанє прессы для цѣлей особистои мести, або памфлетового спорту є и було у всѣхъ народôвъ по всякй часы дѣломъ недостойнымъ честного дневникара.

Важнѣйше те, що написавъ ks. Tomasz Misicki про польскій народъ въ Америцѣ. Зразу тако каже: „Ten ludek nasz w kraju taki niby potulny (зô страху передъ жандармомъ и екзекуторомъ! — прим. дописувателя), pobożny, po kalwaryach wśród mnogiego chodzący łkania, tu na amerykańskiej ziemi traci rozum (бо стае розумнѣйшимъ! — прим. дописувателя), a wiary głębokiej a wewnętrznej niemal trudno się w nim doszukać“. Анѣ слова, гарне свѣдоцтво для польского хлопа. Мы анѣ троха не подѣляемо гадки Ш. автора, хочь и тяжко се зъ далекои Галичины аподиктично сказати. Але певна рѣчь, що всѣ люде однаковыми приходять на свѣтъ Божій, межи нарожеными дѣтьми нема, анѣ шляхтичѣвъ, анѣ хлопôвъ, анѣ розумныхъ, анѣ дурныхъ, анѣ добрыхъ, анѣ злыхъ, всѣ они однаковй. Лишь познѣйше выховане и обставины вытворюють рôзнородно закрашеныхъ людей. Если-бы галицкй Поляки польскихъ хлопôвъ (Мазурôвъ) бодай троха тôлько були просвѣщали, що бувало брали ся до руского хлопа, то и ks. Misicki не бувъ-бы въ правѣ днесь говорити про безграничну глупоту польского хлопа. Якъ собѣ хто постелить, такъ и выспить ся! Вдарте ся ксенже пробощу въ груди и тихо — ша! Теперь вже нарѣканя вамъ не поможуть, хиба чужй ними потѣшать ся!...

Додамо ще одинъ уступъ згаданои дописи: „Gdybym był biskupem polskim (!? — прим. доп.) tam w kochanym kraju za oceanem, nie pozwoliłbym żadnemu księdzu jechać do Ameryki, chyba najwykształceńszym i najpobożniejszym. Gdybym zaś był probeszczem w stronach moich rodzinnych, — robiłbym wszystko, co w sile ludzkiej, żeby nasz chłopek w biedzie ale w pobożności i w Bogu przymierał głodem, aniżeli przy pewnym dobrobycie, ginął tu dla Boga i narodowosci naszej“. Що-жь до того додати? Нехай Господь Богъ заступае и хоронить насъ вôдъ такои гуманности и идеалу „przymierania głodem“... Але на щастє ks. Misicki не є епископомъ въ Галичинѣ, хочь що-до высыланя розумныхъ и образованыхъ ксьондзôвъ дуже розумно сказано, анѣ не є пробощомъ у насъ. Тай здає ся на нѣчо оно не придало бы ся, бо голодъ, се сила всемогуча и хочь якъ привязаный рускій и польскій хлепъ до рôдпои землѣ, то все покидае и еміґрує. Те все теорія и нѣчо больше якъ теорія! Не поможе она анѣ американьскимъ Полякамъ, ще менше повазѣ польско-католицкои церкви, а вже таки зовсѣмъ нѣ галицкимъ Полякамъ. Е оно лишь велике „gandium“ для львôвскои бруковои публики, матеріялъ для сплетнѣвъ по провінціональныхъ мѣсточкахъ, але кождого порядочного чоловѣка переѣме вôдразою и обуренемъ!...

Й. П.

пушнѣ; касино, де бы Русинъ Русина, братъ брата найшовъ; друкарня, кухня, гостинницѣ, де бы и найбѣднѣйшій Русинъ за найдешевшу цѣну мôгъ мати здорову страву и чисту постѣль; адвокатска канцелярія для громадскихъ справъ, и врештѣ чотыри мармуровй таблицѣ для вписуваня именъ славныхъ Русинôвъ-Украинцѣвъ, такихъ якъ напр. Хмельницкій, Котляревскій (основатель нового руско-украинского письменства въ простонароднôй мовѣ) и всѣ инчй, котрыхъ признае годными такои чести голосъ народу.

„Коли ся поцтивый и завсе оригинальный Трещаковскій, — каже наочный свѣдокъ, М. Устіяновичь, — на зас. р. Рады перший разъ зъ тою гадкою при возбужденю найвысшои уваги и нетерпеливости притомныхъ высадивъ, бухнуло цѣлое общество въ пустый смѣхъ, такъ якъ ся розсмѣхае сердце, коли живая дотепнôсть два безконочніи концѣ въ дивный узелъ зважє. Довго бавилисьмо ся тымъ проектомъ, и може не въ однôмъ товариствѣ ставъ ся Трещаковскій предметомъ нового смѣху, новои забавы“. Ходило головно про те, вôдки Русинамъ узяти грошѣ на таке великанске дѣло, а про те Трещаковскій таки поставивъ на своимъ. Цѣсарь даруваѣъ грунтъ и недобомбардованй муры академіи у Львовѣ, — а ввесь галицко-рускій нарôдъ зложивъ ся, и таки воздвигъ Народный Дôмъ, — розумѣе ся далеко не зъ всѣмъ тымъ, що думавъ оснувати Трещаковскій. Плянъ его не сповненый зовсѣмъ и доси, бо навѣть бібліотека не отворена для публики и доси, хоть вона теперь уже дуже велика.

Майже въ одинъ часъ подума[illegible] и про читальнѣ та бібліотеки и для селянъ. А зроблено се найперше на Угорской Руси. Прикладъ пôшовъ вôдъ самыхъ рускихъ громадъ. Именно громада Орябинъ, на Вышнѣмъ Спижу, сама запренумерувала була, зъ початкомъ 1850 р., вѣденьскій „Вѣстникъ“ та ухвалила, збирати ся що недѣлѣ й свята у школѣ, або де, и слухати: „что и якъ где въ свѣтѣ дѣеся? якъ ся наши родимцы маютъ“. Орябинска громада вже вôдъ давна мала школу, въ котрой зимою вчили ся майже всѣ дѣти, такъ що потому мало хто въ селѣ найшовъ ся неписьменный. Дѣти такъ знали початки вѣры, що кождого зъ нихъ треба було назвати богословцемъ. Вôдъ р. 1848 оребинска громада стала займати ся и политичными справами, „и мѣсто того, — писавъ у Вѣстнику 1850 р. чч. 41 и 43 Архідияконъ Спижскій, — чтобъ люди въ свято въ корчмѣ сидѣли, тамъ надерали ся, вражу горѣлчиско (паленчиско) лыкали, здоровля и худобу свою марнили, на жидовскій мѣшокъ накладовали, сойдутся тихонько до школы, альбо посѣдають на зеленый бережокъ, и предводительствомъ честнѣйшаго дяка и поучителя читающе повины Вѣстника о нуждныхъ и полезныхъ порядкахъ престольныхъ (вѣденьскихъ?), о справахъ народныхъ и о способахъ лучшаго господарства стязовати ся будутъ“.

Тодѣ „Вѣстникъ“ пренумерувало ще 8 громадъ угорскихъ и поверхъ 60 галицкихъ. Межи пренумерантами „Вѣстника“ була й угорско-руска колонія Куцурôвъ, у Банатѣ. Въ р. 1851 парохъ Куцурова, о. Гр. Шоосъ пославъ 60 гульд. на [illegible] примѣрникôвъ „Исторіи церковнои“ [illegible] дянъ. О. Шоосъ пренумерувавъ и „Зорю Галицкую“ до самого останку. Отсй всѣ громады були немовь-бы завязками читалень. Подôбно було и зъ читателями „Зорѣ Галицкои“ въ першихъ рокахъ, коли сѣ читано скрôзь громадамъ пôдъ церквами, та зъ тыми громадами, що були членами-основателями „Галицко-рускои Матицѣ“ (въ початку 1850 р. ихъ було 40 громадъ, а то 38 сѣльскихъ, 2 мѣщанскй, зъ чого ажь 31 громадъ зô станиславôвского округа. Громады обовязанй були платити по 100 срѣбныхъ реньскихъ). Въ деякихъ рускихъ громадахъ уже й тодѣ устроювано народнй вечѣрницѣ зъ читанемъ и спѣванемъ, а въ Земплинѣ (на Угорщинѣ), въ 1851 р. сѣльскй школярѣ грали, передъ интелигентною публикою, 3-актову комедію о. Александра Духновича „Добродѣтель превышаетъ богатство“, — и грали дуже добре. Духновичь, — тодѣ крилошанинъ гр. кат. консисторіи у Пряшевѣ, — бувъ великимъ прихильникомъ руского народу и добродѣемъ школьнои молодѣжи, и при тому найспособнѣйшимъ и найбôльше народнымъ угорско-рускимъ писателемъ. Ему головно треба подякувати за те, що рухъ рускій на Угорщинѣ ставъ хоть сякъ-такъ живый та захопивъ и селянъ.

Побачивши въ нашихъ громадахъ на Угорщинѣ охоту до такихъ справъ, — якійсь Орелъ Татранскій изъ Вышнього Спижа, ще въ 1850 р. писавъ (у „Вѣстнику“), що такй громадки читаючихъ повиннй би стати основою для недѣльныхъ школъ, и кликавъ руску интелігенцію, абы закладала для селянъ недѣльнй школи и читальнѣ. По его думцѣ, письменнй люде повиннй ставати спôлкою, збирати ся до въ одно мѣсце и одинъ нехай читає, а другй слухають. Недѣльнй школы и читальнѣ були бы замѣсто правильныхъ народныхъ школъ, котрыхъ Русины тодѣ ще такъ мало мали.

Въ р. 1851, якійсь „Русскій путникъ зъ Сѣверной Угорщины“ покликавъ ся (у „Вѣстнику“) на тй думки Орла Татранского и заявивъ, що було бы дуже користно для розширеня просвѣты, закладати по мѣстахъ и селахъ читальнѣ, до котрыхъ бы мôгъ належати кождый, за малу вкладку. За призбиранй такимъ чиномъ грошѣ нехай бы купували книжочки для убогихъ дѣтей, научнй й забавнй, та роздавали й старшимъ убогимъ письменнымъ Русинамъ.

„Вѣстникъ“ рознѣсъ отсй думки досыть широко, бо мавъ тодѣ 1500 препумерантôвъ, — особливо на Угорщинѣ.

(Дальше буде).

НОВИНКИ.

— Процесъ о греко кат. церковь въ Wilkes Barre, Pa., котру шизматики були захопили въ свои руки вôдложено на 17. августа с. р. Скандальнй сцены, якй дѣяли ся пôдчасъ росправы наносять ганьбу крайну звѣснымъ мѣсцевымъ аґітаторамъ, якъ также не приносять чести самому епископатови православному въ Америцѣ.

— Въ засыпанôй копальнѣ угля въ Pittston, працюе день и нôчь по 150 до 200 робôтникôвъ надъ выдобутемъ жертвъ страшнои катастрофы. — Праця зъ кождымъ днемъ стаесь небезпечнѣйшою, роботы поступають дуже поволи, такъ що доперва по кôлькохъ мѣсяцяхъ можна бы ся достати до засыпаныхъ, проте компанія намѣряе залишити дальшй роботы, а грошѣ потребнй до дальшихъ роботъ жертвовати на корысть вдôвъ и сиротъ по нещастныхъ.

— Русины львôвскй вже попращали О. Нижанковского, котрый мае выѣхати до Канады. Пращали славно — говорили прекрасно, заспѣвали пѣсню тай сказали: най тобѣ Панъ Богъ дасть лѣпшои долѣ на вôльнôй земли!

— До Бразиліи переѣхало черезъ Львôвъ — пôсля статистики урядовои — въ маю два тысячѣ девятьдесять еміґрантôвъ (розумѣе ся, зô всхôднои Галичины); въ червни близько пôвтора тысяча. Всѣ на свою погибель!

— Дня 11. липня недалеко Logan, Jowa ударили на себе трены, екскурзійный и товаровый. 27 особъ зôстало на мѣсци убитыхъ, а 40 зôстало тяжше и легше покалѣченыхъ. Зъ покалѣченыхъ певно богато помре.

— Стрейкъ робôтникôвъ въ Петербурзѣ тревае дальше. Въ тôй борбѣ о хлѣбъ бере участь 30,000 робôтникôвъ. Они заховують ся спокôйно и тактовно. Провôдниками стрейку суть такъ званй нигилісты. Знайдено вже кôлька тайныхъ друкарень и арештовано близько 50 людей.

— Комітетъ фонда В. Р. Прессы въ Лондонѣ помѣстивъ въ No. 33 „Летучихъ Листковъ" вôдозву, въ котрôй завзывае до складокъ для статечникôвъ (стрейкуючихъ) въ Петербурзѣ на руки комитету В. Р. Прессы.

— Газеты розголосили були, що головный вождъ кубанцѣвъ Антоніо Мацео не жие — тымчасомъ показуе ся, що не тôлько жие, але ладить плянъ нового походу на Испанцѣвъ зъ великою силою войска.

— Міліоперъ Вандербільтъ, котрый бувъ небеспечно хорый, приходить вже до здоровля. Чотырохъ докторôвъ пильнують день и нôчь житя великого пана. Вôнъ мае трошка бôльше грошей, якъ нѣмецкій цѣсарь!

— Въ тôмъ тыжни вôдбудуть ся еще двѣ конвенціи, одна популістôвъ, друга націоналôвъ за срѣбною монетою. Якъ тй конвенціи вôдбудуть ся, зачне ся вже на добре борба выборча.

— Въ слѣдуючôмъ числѣ „Свободы" помѣстимо протестъ, якій выдали Русины галицкй противъ тисячилѣтя мадярского.

— Въ послѣднôмъ фіскальнôмъ роцѣ высѣло въ портѣ Філядельфійскôмъ 28,694 особъ. Зъ того 3286 обывателѣвъ Амер., 372 особъ приѣхало, щобъ подивитись на Америку, а 24,977 имміґрантôвъ; зъ того числа 59 особъ завернули до Европы. Помѣжь имміґрантами было 15,468 мущинъ, а 9356 женщинъ. Зъ Австріи прійшло 2075, зъ Угорщины 5235, зъ Бельгіи 173, Даніи 129, Франціи 75, зъ Нѣмеччины 2361, зъ Россіи 2527, Англійцѣвъ 3716, Айришôвъ (Ирляндцѣвъ) 5535, всего 1 Турокъ и 1 Сербъ, а прочй зъ другихъ краѣвъ.

Зъ помѣжь имміґрантôвъ, що не знають зовсѣмъ письма было зъ Австро-Угорщины 3726, зъ Россіи 1151, зъ Англіи 314, Ирляндіи 588, зъ Нѣмеччины 258, зъ прочихъ краѣвъ 399. Имміґранты принесли зъ собою всѣ суму $319,642 въ грошахъ, $12·50 на голову. Найбôльше грошей мали Кубанцѣ, бо $77 на голову — найменче Россіяне, бо $5 на чоловѣка.

Имміґрантôвъ поселилось въ Пенсильваніи 13,866, въ пôвнôчно-атлянт. Станахъ 5974. Въ полудневыхъ Станахъ 769. Въ пôвнôчно середныхъ Станахъ 4010, въ полудневo-середныхъ Станахъ 159 — на Всходѣ 199.

Справы робôтничй

— Hazleton, Pa. Такъ въ Газлетонѣ, якъ и на околицѣ робота поправила ся. Робить ся всюда по 5 дней на тыждень, а вôдъ 1. августа, якъ довѣдано ся зъ достовѣрного жерела, будуть працювати по 6 дней въ тыжни. — Стала праця розпôчне ся на добре и потревае до кôнця року.

— Olyphant, Pa. Робота у насъ поправила ся значно. Робить ся майже по всѣхъ брехахъ и то або по цѣлôмъ часѣ, або по 5 дней. — Дай Боже, щобы такъ довго потревало, а нарôдъ троха выдобуде ся зъ нужды, въ котру за-для довгои безроботы попавъ.

— Shamokin, Pa. Малисьмо надѣю на лучшй часы, та и на надѣи полѣпшило ся. — Робота иде дуже лихо, такъ, що майже приходить зъ тои околицѣ утѣкати, що и богато народу здѣлало. — Рединьска компанія робить якъ гдекуды ей выпаде, по три а часами и чотыри дни, по три кводры въ тыжни, а прійде другій тыждень, та вôдпочивай, бо брехи пеороблять. Въ цѣлôмъ мѣстѣ у всѣхъ бізнесахъ великій застôй, та всѣ нарѣкають на тяжкй часы. Чи довго такъ потревае — не знати.

— Silver Creek, Pa. Робота иде ту такъ пôдло, що и на жите заробити не можна.

— Beaver Meadow, Pa. Робота иде ту такъ планно, що годѣ вытримати. На тыждень робить ся два дни и то по 5 годинъ.

— Monaca, Pa. Фабрика шкла Phoenix зôстала замкнена на два тыжнѣ. Перерва тои роботы есть теперь коротка, якъ звычайно, а то по тôй причинѣ, що фабрика достала богато замовлень (ордерôвъ).

— Plymouth, Pa. Робота иде ту еще якъ попередно дуже слабо, бо заробокъ выстарчить ледво на жите. Кажуть однакъ, що робота мае ся поправити въ коротôмъ часѣ. Бреха No. 2 мае розпочати роботу на дняхъ.

— Въ Шенандоа и въ околици почали въ понедѣлокъ робити десять брехъ, затрудняючи 5 тысячь рукъ.

— Gallitzin, Pa. Ту иде робота однаково, працюють 8 до 9 годинъ денно, по 5 дней въ тыжни. Платня за роботу вправдѣ не найлѣпша, однакъ робôтники не могуть нарѣкати на бѣду. Робôтники пôдъ землею достають по $1.80, а робôтники на верху по $1.10.

— Fayette City, Pa. Робота иде ту дуже лихо вже вôдъ довшого часу, гдекотрй брехи роблять вправдѣ по трохи, другй же замкненй вôдъ довшого часу.

ВСЯЧИНА.

Якого лѣкарства можна ужити на то, щобъ чоловѣкъ не ходивъ по сальопахъ и не пивъ, то показала одна жѣнка въ Ню Йорку. Нехай всѣ жѣнки добре памятають то. Чоловѣкъ еѣ робивъ въ день и то дуже добре, а въ ночи реґулярно ходивъ до сальону якъ по спасеніе и вертавъ ще реґулярнѣйше по другôй годинѣ въ ночи. Не мала она бѣдна способу на то, якъ бы его примусити сидѣти въ дома. Довго мыслила, тай таки щось вымыслила. Пôшла до фабрики, росповѣла все „басови" и просила его, щобъ вôнъ давъ ему роботу на нôчь. „Басъ" лишь усмѣхнувъ ся тай прирѣкъ то зробити. Теперь спить собѣ въ день якъ треба, а въ ночи йде до роботы. — Розумѣе ся, що жѣнка задоволена.

Якъ повставъ англійскій языкъ?

Оденъ французъ такъ говорить: „Одного разу будучи Люциперъ въ добрôмъ чортôвскôмъ гуморѣ, кинувъ всѣ новй и старй языки до котла, а коли ся добре заварили, зôбравъ красненко пѣну и зъ неи зробивъ новый языкъ... англійскій.

Жите американця складае ся: зъ болю зубôвъ въ дитиннôмъ вѣку; въ молодечôмъ вѣку зъ болѣвъ любови; въ середнôмъ вѣку зъ болю жолудка; на старôсть страхъ передъ смертію и гризота, що по смерти адвокаты будуть старати ся униважнити тестаментъ и зъ половину майна заберуть.

Въ Норвегіи вийшло право, въ силу котрого не може выйти замужь дѣвчина, котра не вмѣе добре пончохи робити, прясти, хлѣбъ печи и т. д. — Якъ хоче достати дѣвчина позволене выйти за-мужь, мусить предложити свѣдоцтво, що вмѣе приписанй роботы. Здавъ-бы ся такій законъ для тыхъ нашихъ дѣвчатъ, котрй на замовлене приѣзджають зô старого краю и ту стають газдынями, а нѣчого не вмѣють.

Смѣхъ и правда.

Зъ якого календара довѣдують ся американе коли у нашихъ людей буде яке свято?

Наколи нашй людоньковe котять громадно кеки пива вечеромъ зъ сальону до хаты, то кождый американець присягнувъ-бы, що завтра буде свято.

На селѣ. — Пôпъ до пекаря: „Слухайте пане! Що то е зъ вами, що коли хочу достати доброго хлѣба, то мушу ити ажь до мѣста".

Пекаръ: „Та прошу панъотця, такъ само и зô мною, якъ хочу почути добру проповѣдь (казане) то и я мушу ити до мѣста".

Св.: Чи маешь Петре добру и непримушену волю Елену, котру передъ собою видишь взяти за жену?

П.: Yes!

Св.: Чи не слюбовавъ-есь кому иншому вѣры супружескои?

П.: No Sir!

Мати: Чого-жь ты плачешь Николю?

Никола: Та якъ не плакати, коли нашъ панъ професоръ котрый такъ довго хворѣвъ, зновь поздоровѣвъ.

Въ редакціи „Посланника" въ Лапшинѣ почта Бережаны въ Галичинѣ можна достати молитвословъ друкованый латиньскими буквами пôдъ заг. „Pid krestom". Много у насъ есть Русинôвъ, котрй не вмѣють читати рускихъ буквъ и зъ тои причины уживають польскихъ, або словацкихъ молитвословôвъ. — Хто-бы хотѣвъ такій молитвословъ мати, най зголосить ся до Редакціи „Свободы".

Новй книжки.

Гр. Лелива звѣстный авторъ знаменитои книги: „Польско-Русскія отношенія" написавъ интересну книгу на россійскôмъ языцѣ пôдъ заг. „Положеніе литовскаго народа въ русскомъ государствѣ". Книжка та вийшла сими днями зъ друкарни „Свободы" въ Шамокінъ, Па. Можна ю достати въ Редакціи „Свободы" за $2.

Выдавництво час. „Свобода" Ч. 1.

Образки зъ америки

написавъ Бузько. Шамокінъ, Па. 1896. Зъ друкарнѣ „Свободы".

Цѣна .... 10 цнт.

Выдавництво наше почали мы отсими оріґінальными, цѣкавыми, американьскими образками. Слѣдуюча книжка буде передрукъ дуже цѣннои исторіи „Народный рухъ Австро-Угорскихъ Русинôвъ" М. Павлика. По при ту книжочку задумали мы выдати дуже цѣкаву исторійку, але почекаемо, якъ нашй люде будуть куповати першу книжочку. Прецѣ кождому звѣсно, що накладъ коштуе грошѣ, а де ихъ взяти, якъ нѣхто не споможе. Купуйте Братя книжки, а мы постараемось для васъ о такй краснй, поучаючй, якихъ еще не читалисте.

ОГОЛОШЕНЄ.

Читайте добре и мѣркуйте!

Вже друкуе ся „Календарь" тов. „Союзъ". Та книжка повинна находити ся въ хатѣ кождого письменного амер. Русина. Будуть образки, повѣстки и научнй статѣ. Хто хоче мати „Календарь" най напередъ зголосить ся на адресу: Rev. Nestor Dmytriw P. O. Box 599 Mt. Carmel, Pa. — „Календарь" буде стояти 50 цнт. Чистый дохôдъ призначеный на желѣзный фондъ тов. „Союзъ".

Зголошуйте ся напередъ, бо потôмъ може не стати, якъ мало выдрукуемо.

ПРАВО СВИНѢ.

(Полiтичне оповѣданє д-ра И. Франка.)

Отсе оповѣданє — не моя власность духова. Я чувъ єго вôдъ одного старого селянина Грицуняка въ Збаражи на вѣчу. Грицунякъ, се одинъ зъ немногихъ ще жiючихъ представителѣвъ того роду кобзарѣвъ и рапсодистôвъ, котрй складали старинний думы про дѣла и подвиги козакôвъ Зборовского, Кишки, Безродного, Андибера, про войны Хмельницкого зъ Поляками и про сумный побѣгъ трехъ братôвъ зъ Азова, та вôдтакъ спѣвали ихъ слухаючому войску козацкому. На око вôнъ цѣлкомъ не импонує, сивый, просто а навѣть бѣдно одягненый, неконче рослый, сухiй, зъ лицемъ поморщенымъ вôдъ клопотôвъ щоденного житя, але зъ лицемъ повнымъ выразу и чорными блискучими очима, — губить ся въ товпѣ, рѣдко мѣшає ся до розмовы и нѣчимъ не зраджує интелiґенцiи перевысшаючои звычайну ровень галицкого селянина. Розумѣє ся, що не знає нѣ читата нѣ писати.

На кôлька хвиль передъ початкомъ вѣча я розмавлявъ зъ кôлькома знакомыми селянами. Приступивъ до насъ и Грицунякъ, мы познакомили ся, сказали кôлька словъ и розôйшли ся. Мои знакомй, переважно молодй селяне, котрй ходили до сѣльскои школы и пильнымъ читанємъ розширили свое образованє, выхвалювали передô мною Грицуняка, що у него оригiнальный талантъ ораторскiй та що вôнъ одинѣ зъ тыхъ немногихъ людей зо старшои ґенерацiи, котрй тѣломъ и душею пристали до радикального руху селяньского. Я бувъ дуже цѣкавый на єго мову, але вѣче отворено и точку за точкою полагоджувано, а Грицунякъ не зголошувавъ ся до голосу. Ажь при послѣднôй точцѣ порядку дневного, при „внесеняхъ и интерпеляцiяхъ", вылѣзъ вôнъ, дуже нерадо и немовь лишь пôдъ напоромъ окружаючихъ єго селянъ, на столъ, що заступавъ мѣсце трибуны. На єго видъ вчинивъ ся въ сали якiйсь рухъ та стало тихо, мовь макъ сѣй, въ тôмъ зборѣ, де до 600 селянъ тѣсно стовпило ся.

— Га, коли вже менѣ говорити — вôдозвавъ ся Грицунякъ дуже поважно до найблизше стоячихъ, — то мушу передъ собою мати якiй паперъ. Виравдѣ не вмѣю читати, але на нумерахъ знаю ся, а паперъ мушу мати, хочь бы се була лишь книжочка податкова.

Голоснымъ смѣхомъ повитано сй першй слова Грицуняка. Одинъ зъ сусѣдôвъ подавъ ему аркушь незаписаного паперу. Грицунякъ взявъ єго передъ себе, немовь то читає, и зачавъ свою промову монотонно, неначе хлопець, що читає въ народнôй школѣ. По якôмсь часѣ ожививъ ся єго выкладъ, але не выйшовъ зъ тону ритмiчнои, библiйнои прозы. Що хвиля перерывавъ громкiй смѣхъ вѣчениковъ єго оповѣданє, однакъ бесѣдникъ не змѣнивъ свого выразу лиця; противно, при безнастанныхъ порывахъ веселости зôбраныхъ, єго лице немовь то хмурило ся, такъ що въ кôнци прибрало видъ повнои, деревлянои апатiи.

„Слухайте братя, яку то я мавъ недавно розмову зъ моимъ старымъ прiятелемъ. Приходить до мене мôй прiтель и ровесникъ, зъ котрымъ мы довго не бачили ся. Привитавши ся, пытаю єго:

— Ну, а якъ тамъ живе ся тобѣ, старый? Чи гараздъ, здоровъ?

— Спасибô, и здоровъ и гараздъ коло мене — каже.

— Ну, то се велика новина — кажу — и радъ бы я знати, въ чôмъ сей гараздъ и якiй вôнъ.

— Въ чôмъ и якiй? Та-жь се легко сказати, а й ты самъ знаєшь.

— Нѣ, нѣ, мене тымъ не збудешь — кажу — ты мусишь менѣ выразно сказати, якого ты гаразду зазнавъ.

— Етъ прiятелю, — каже вôнъ — або се не добро, що мы, славити Господа, пережили? Помѣркуй ино: панщины вже не робимо а передъ правомъ мы всѣ рôвнй, тай конституцiю маємо. — Вôнъ стôльки того паразъ наговоривъ, що при послѣднôмъ словѣ ажь задыхавъ ся.

(Дальше буде.)

Одинока руска бучерня на цѣле мѣсто на Second str. на противъ друкарнѣ „Свободы"

Ю. Щипчика и Г. Трохановского.

Въ кождôй хвили свѣже мясо всякого рода. Й волове и теляче и вепрове. Ану газдинѣ не волочѣть ся по чужихъ — маєте своихъ!

Юлiянъ Копыстяньскiй

(JULIAN KOPYSCIANSKI)

420 W. Pine st.

ШАМОКIНЪ, ПА.

Перворядный сальонъ рускiй. — Найлучшй напитки можна ту дôстати, якъ: пиво на шклянки и бутельки, вина розмантого гатунку, горѣвки доскопалй, цигара дуже добрй.

Спѣшѣть Братя Русины до свого братчика Юлька.

Рускiй комп. шторъ

Second str.

MT. CARMEL, PA.

Перворядный рускiй шторъ заосмотреный въ всѣ потрѣбнй товары, найлѣпшого ґатунку и по найтуньшôй цѣнѣ.

Кождый Русинъ, если потрѣбує що купити, повиненъ удавати ся до своихъ краянôвъ, рôдныхъ братôвъ, а не вспомагати чужинцѣвъ.

Русины до Русинôвъ!

Знаменитый кравець

BARTOŁOMEJ MĄDRY,

822 Race str.

SHAMOKIN, PA.

(коло польского костела.)

Всякого рода убраня робить дуже добре, пôсля найновѣйшои моды и дешево. Робить въ часъ всякй замовленя и дає найлѣпшй матерiи, а помимо того дуже тупьо. Цѣлй убраня почавши вôдъ $12.00 и высше, сподиѣ вôдъ $3.00 и т. д.

Въ єго роботни робить нашь Русинъ Петро Кузмичь.

LIACHOWICZ & FEINBERG

(Ляховичъ и Файнбергъ)

425 Shamokin st.

ШАМОКИНЪ, ПА.

Польско-литевскй зегармiстры и ювiлеры.

Всяки направы зегарковъ выконують точно, таньо и въ короткомъ часѣ и за направу гварантує. — Має на складѣ великiй выбôръ зигаркôвъ золотыхъ и срѣбныхъ по дешевôй цѣнѣ, и за доброту кождого зигарка гварантує.

Обручки слюбни, якъ хто купує дôстає въ подарунку гарный будзѣкъ.

Стѣннй зегары дають на выплатъ.

PETRO SERAFIN

Петро Серафинъ

424 Shamokin St.

Рускiй готель.

Має пиво, вiску и всякй другй здоровй напитки. Готель чистенькiй, услуга порядня, честна и солiдна.

Вже часъ покинути чужихъ, а себе самыхъ пôдпомагати.

РУСКIЙ КОМ. ШТОРЪ

727 Commerce st.

ШАМОКИНЪ, ПА.

Менажеры:

Михаилъ Лабовскiй

Михаилъ Колодѣй

Всяки товары найлѣпшого сорта, дуже тунй

Родимцѣ! не спомагайте жидôвъ, але своихъ братôвъ!

РУСКА ТОРГОВЛЯ

(Greek Store Company)

415 Shamokin St,

въ ШАМОКIНЪ ПА.

Поручає мѣсцевымъ Русинамъ и на околицю свôй богатый складъ всякого рода виктуалôвъ и майнерскихъ знарядôвъ.

Е тутъ мясо
И лопата,
Суть и скирнѣ
И горбата,
Перець, гвозды й кобасы,
Мука, крохмаль, солонина
Мыски, горшки всѣ овочи
Зеленина й сушенина.
Е чернушка,
Е петрушка.

Iоанъ Захарiяшь

(JOHN ZACHARIASZ)

Freeland, Pa.

Выготовляє всякй рѣзбярскй церковнй роботы, якъ иконостасы, олтарѣ обохъ обрядôвъ и другй рѣчи. За солiдну роботу ручать священники и рады церковнй, для котрыхъ церковь вôнъ роботы выготовлявъ.

РУСКIЙ КРАВЕЦЬ

Теодоръ Олесньовичь

(Theodore Olesniowicz)

319 Beech st.

SCRANTON, PA.

Найлѣпшiй кравець на цѣлу околицю. Учивъ ся въ краю и въ Америцѣ. Найлѣпше знає робити одежи для священникôвъ — якъ ревереиды и пр. Всякй вôдзнаки и шапки для Братствъ дуже хорошо выготовляє. Робить дуже добре, якй хочете убраня цивiльнй.

Люде, Русины — вже часъ покинути жидôвъ — вже часъ зайти до свого чоловѣка.

РЕСТАВРАЦIЯ и КАВЯРНЯ.

✳ TROMETTERS' ✳

(Тромейторъ)

Cor. Rock & Sunbury str.

SHAMOKIN, PA.

напротивъ National Bank.

Снѣданя, Обѣды, Вечери.

Въ каждôмъ часѣ можна дôстати такъ горячй якъ и зимнй перекуски. Потравы прилагодженй на европейскiй способъ, дуже смачно. Услуга пильна и солiдна.

Особнй покоѣ для родинъ. — Найлучшй вина, пива, лiкеры, вiски и всѣ можливй напитки. Цѣна дуже мала.

Препоручає ся всѣмъ сю реставрацiю, а передовсѣмъ приѣзднымъ.

Пишучiй сей адвертайсментъ ручить за Тромейтера.

Гаврiилъ Малнякъ

Гуртовный складъ

(Wholsale)

20 Market st.

SHAMOKIN, PA.

Має завсѣгды на складѣ свѣже добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки (whiskey) и лѣкеры найлѣпшого ґатунку

Братя! замовляйте у свого!

M. ROTHSCHILD,

642 E. Sunbury St.

ШАМОКИНЪ, ПА.

Великiй складъ всякого рода убранъ, для старшихъ и для дѣтей. Капелюхи, шапки и всякй другй рѣчи того рода въ найлѣпшôмъ ґатунку, въ низькихъ цѣнахъ.

JOSEPH WALLISCH

JOHN AMBICKI

(Йосифъ Валѣшь)

(Иванъ Амбицкiй)

212 Lincoln St.

SHAMOKIN, PA.

Спôлка найлѣпшихъ, найсолiднѣйшихъ и найтаньшихъ кравцѣвъ на цѣле мѣсто.

Роблять дуже ладно убраня нови, на весѣля, недѣлѣ, свята и на будни дни. Хто разъ у нихъ купить убранє, певно нѣколи до другого кравця не зайде, бо такъ полюбить ихъ роботу, що и другому ще порадить зайти до нихъ.

Мають на складѣ готови убраня кошулѣ, и други розличнй рѣчи.

Спробуйте краяне, а не пожалуєте.

HOTEL

HETMAN CHMIELNICKI.

ALEXY HALABURDA

Mt. CARMEL, PA.

Коло лѣгайского дiпа єсть рускiй готель, одинокiй на цѣле мѣсто рускiй готель. Чистенько тамъ, всякй напои, якъ вiска, пиво, румъ, темперъ дуже добрй и здоровй. Хто хоче переночувати, знайде тамъ чисте лôжко и чемну услугу.

Ану Русины! Чижь будете все ходити по чужихъ людяхъ и за свои грошѣ по кутахъ стояти?

Dr. F. J. MEEK,

Д-ръ. МИКОЛАЙЧИКЪ

Cor. Shamokin & Chesnut st.

Одинокiй лѣкарь, славянинъ на цѣле мѣсто. Лѣчить всякй хоробы совѣстно и въ короткôмъ часѣ. Особливо незрôвнаный лѣкарь въ справахъ положничихъ.. Говорить по англiйски, по руски и по польски. Горячо поручаємо сего знаменитого доктора, напимъ Русинамъ.

НАЙСТАРША, НАЙЛУЧША, НАЙСЛАВНѢЙША

АПТИКА

єсть безперечно

T. R. CLARKSON & CO.

Cor. Shamokin & Sunbury st.

SHAMOKIN, PA.

Всѣ докторы мѣжь котрыми и Д-ръ Миколайчикъ шлють свои рецепты и поручають всѣмъ тую аптику, де всѣ лѣки приготовляють ся совѣстно.

ОДИНОКIЙ РУСКIЙ ШТОРЪ

въ

ОЛИФАНТѢ ПА

Пôдъ зарядомъ

ГЕОРГIЯ ХИЛЯКА

Звѣстного руского патрiоты. Есть се найлучше заосмотреный зô всѣхъ шторôвъ во всѣ потрѣбнй товары и всякого рода по якъ найтаньшôй цѣнѣ.

Кождый тамошный Русинъ уважаючи себе правдивымъ и щирымъ патрiотомъ, най спѣшить до свого руского штору. Особенно наши ґаздинѣ най йдуть громадно!

На що Юськôвъ, Шмулѣвъ помагати? Идѣть до свого.

W. H. LEWIS,

622. Sunbury St.

BRANCH STORE.

11. N. Shamokin str.

SHAMOKIN, PA.

Складъ всякихъ музичныхъ инструментôвъ, якъ трубы, гармонiи, пянiна, скрипки, басы и другй краснй инструменты. Цѣны не высокй, а инструменты дуже добрй, спроваджованй зъ найлѣпшихъ фабрикъ. Якъбы хто хтѣвъ повеселити ся въ недѣлю и свята, най зайде тамъ, а купить собѣ таньо красный, музичный инструментъ.

Найлѣпше лѣкарство на всѣ слабости зъ фабрикѣ:

„RIPANS CHEMICAL Company"

Лѣчить слѣдуючй слабости: Нудность, мдлости, бôль головы, цѣмѣрку, вѣтры, нестравность, затверджѣнє, направляє жолудокъ и всѣ другй слабости.

Лѣкарства тй называють ся такъ:

Ripans Tabules.
Ripans Tabules cure nausea.
Ripans Tabules: at druggists.
Ripans Tabules cure dizziness.
Ripans Tabules cure flatulence.
Ripans Tabules cure headache.
Ripans Tabules cure dyspepsia.
Ripans Tabules assist digestion.
Ripans Tabules cure bad breath.
Ripans Tabules cure biliousness.
Ripans Tabules: one gives relief.
Ripans Tabules cure indigestion.
Ripans Tabules cure torpid liver.
Ripans Tabules: gentle cathartic.
Ripans Tabules cure constipation.
Ripans Tabules: pleasant laxative.
Ripans Tabules: for sour stomach.
Ripans Tabules cure liver troubles.

Можна дôстати во всѣхъ аптикахъ.

Хто хоче напити ся свѣжого пива, доброи вiски и въ каждôмъ часѣ дôстати закуску — най прiйде до честного руского чоловѣка

Ивана Репа

(JOHN REPA)

118. Public Square

Exchange Hotel Restaurant— а дуже добре буде услуженый.

Хто має яку справу на кортѣ не потрѣбує далеко ходити, а при тôмъ и добру пораду дôстане у

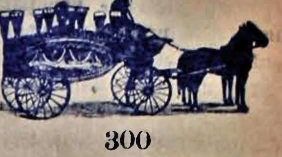
ИВАНА РЕПЫ.

въ Wilkes Barre, Pa.

J. BOBKOWS I

ПРЕДПРIЕМЦЯ ПОХОРОНÔВЪ.

Выпаймає также керичи на похороны, хрестины и весѣля по дуже низкихъ цѣнахъ.

300

PEARL and MULBERRY st

SHAMOKIN PA.

Удавайте ся въ потребѣ до него.

LAUER BREWING CO.

въ READING, PA

Пиво одного зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Pennsylvenii „LAUER BREWING CO." єсть вôльне вôдъ всякихъ примѣшокъ, и для того єсть найздоровшимъ. Завсѣгда одной и той самой доброты и прiємного смаку и єсть спорядженє пôдъ зарядомъ одного зъ найздôбнѣйшихъ и досвѣдченыхъ пивоварôвъ.

Выраблює въ найлѣпшôмъ ґатунку Porter and Lager Beer, Stock Ale, Old Brown Stout and Porter in Vaults.

Сальонѣсты и приватнй родины повинни замавляти пиво лишень въ броварѣ:

LAUER BREWING CO.

READING, PA.

Хто хоче справити яку офѣру до свои церкви нехай ся зверне до найсолѣднiйшого и найлѣпшого

Руского товариства для выробу и торговлѣ ризъ церковныхъ въ Самборѣ.

ТОВАРИСТВО СЕ МАЕ У СЕБЕ НА СКЛАДѢ:

нараменники, стихари, поясы, обрусы, илитоны, фелоны, епитрахилѣ, образы, плащаницѣ, чаши, лѣхтари, хресты, хоругвы, книги церковнй и взагалѣ всякй рѣчи потрѣбнй до ужитку церковного.

ЯКЪ НАЙДЕШЕВШИ ЦѢНЫ.

При замовленяхъ на бôльше якъ 100 злр. а. н. вôдповѣдный опустъ (рабатъ).

Всѣ рѣчи выкôнченй стисло пôсля приписôвъ гр. кат. обряду. Товаръ приходить на мѣсце призначеня найдальше за мѣсяць вôдъ часу замовленя.

Товаръ высылаєсь лишь за попереднымъ присланємъ належитости, або за послѣплатою (C. O. D.).

Адресуйте такъ:

„Товариство для выробу и торговлѣ ризъ церковныхъ" въ Самборѣ,

AUSTRIA, GALICIA.

9 W. CENTER ST.

SHENANDOAH PA

ФАБРИКАНТЪ

Прапорôвъ (фанъ Хоруговъ, Вôдзнакъ Пасôвъ, Шапокъ для Братствъ

Фана для парады зъ найлѣпшого єдвабу; чотыри и пôвъ черезъ шѣсть и пôвъ стôпъ зô всѣма приборами $25, и 26.75

Прапоры бôльши зъ найлѣпшои матерiи по $32.00 $35.00 $45.00 и $50.00

Пишѣть по цѣнники и по пробу до:

R. H. MORGAN

9 W. Centre St.,

SHENANDOAH, Pa.

Молись, трудись, учись, до СОЮЗА запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближнього люби, церковь посѣщай, Свободу читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ льотерію не грайте, только грошѣ щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому", ану скиньтесь по центови. Се не забувайте! . . . . Буд[illegible]